

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER BARIŞ GÜCÜ VE HAKKI TURAYLIÇ CİNAYETİ

Vuslat Nur ŞAHİN

Dünyada Birleşmiş Milletler (BM) barış gücü faaliyetleri kimi çevrelerce hala tartışmalı bir konudur[1]. Bu tartışmanın en temel odak noktalarından biri ise barış gücünün savaş durumunda gruplar arasında tarafsızlığını koruyup koruyamaması durumudur. Grupların etnik kimliği, başka devletlerle olan ilişkileri, dinleri BM barış gücünün tarafsızlığını etkilemekte midir?

Bu yazıda konuya ilişkin akademik çerçevede yapılan teorik tartışmalara değinilmek yerine sahadan bir örnek verilecektir. Üzücüdür ki bu örnek üzerinde çok çalışılmış bir vaka değildir. Hatta konuyla ilgili kaynaklar oldukça yetersizdir. Vereceğimiz örnek Hakkı Turaylıç cinayetidir. Srebrenitsa soykırımı ile aynı saiki paylaştığı söylenebilecek bu cinayetin bugün bile üstünün kapatılmaya çalışıldığını söylemek mümkündür.

Hakkı Turaylıç 1993 yılında Bosna Hersekin üç başbakan yardımcısından biriydi. Tıbbi malzeme, giyecek ve gıda yardım konularını görüşmek üzere birlikte Bosna Herseke giden dönemin Devlet Bakanı Orhan Kilercioğlu başkanlığındaki Türk Heyeti ile 8 Ocak 1993 tarihinde Saraybosna Havaalanında görüşmüştü. Daha sonra havalimanından ayrılmış, BM tarafından güvenliğinin sağlandığı iddia edilen havalimanı yolunda araç konvoyu Sierra 4 geçidinde durdurulmuş, Sırp milisler, Turaylıçın bindiği zırhlı personel taşıyıcının kapısını açmış, refakatçi ve koruma görevlisi beş Fransız BM askerinin gözleri önünde silahsız ve korumasız bakanı infaz etmiştir. Yedi kurşundan altısının isabeti sonrası Turaylıç olay yerinde hayatını kaybetmiştir[2]. BM kaynaklarından olay sonrası yapılan açıklamalarda Turaylıç tarafından Sırp güçlerine en küçük bir provokasyon yapılmadığı açıkça belirtilmiştir[3].

25. Yıldönümünü geçtiğimiz ay idrak ettiğimiz olay neresinden ele alınırsa alınsın tam bir insanlık suçudur. Burada bahsedilen BMnin koruyamadığı ve Sırp milislerin infazına göz yumduğu Bosnalı bir başbakan yardımcısıdır. Bu cinayet Bosna savaşında çatışan gruplar arasındaki uçurumu daha da keskinleştirmiştir[4]. BM güçlerinin başkumandanı General Morillion, Saraybosnada ki bir önceki suikastın sonucunda milyonlar öldü umarım tarih tekerrür etmez ifadeleriyle endişelerini açıklamış[5], olayı tarif edecek sözcük bulmak zorlandığını ifade etmiş o dönem bir iyi niyet gösterisi olarak Turaylıçın camide düzenlenen cenaze törenine de katılmıştır.

Burada sorgulanması gereken bir başka mesele vardır. Bu mesele ise Sırp milisler ateş

ederken, yanındaki beş Fransız askerle adeta olayı seyreden ve sadece hayır, hayır şeklinde uyarı yapan Fransız Komutan Patrice Sartrenin BM ve Fransadaki mesleki çizgisidir. Daha sonra kendisi Cibutide bir üst rütbeyle görev almış, ihtilaf bölgesi görevlerinden sonra BM Güvenlik Konseyi Fransa Askeri Misyonu başkanlığı yapmıştır. Kendisinin son resmi görevi ise Dışişleri Bakanlığı savunma müsteşarlığıdır[6]. Tüm bu parlak kariyer arkasında hesabı verilmemiş acı bir olayı barındırmaktadır.

Fransanın olduğu kadar BMnin de konu hakkında şeffaflık ve tarafsızlıktan yoksun bakış açısı belki birçok akademik tartışmadan daha etkili bir örnek teşkil etmesi açısından önemlidir. Öbür yandan bugün hala birçok sıkıntıyla mücadele halinde olan Bosna Hersekin Avrupalı komşuları tarafından gördüğü eşitsizliği gözler önüne sermesi açısından da önemlidir.

Bir başka trajik tesadüf ise Sartrenin Ruanda ve Bosnada ki silah arkadaşlarından birinin bugün Fransa Genelkurmay Başkanı olmasıdır. Kısaca değinmek gerekirse Pierre de Villers, Macronun ordu bütçesi kısıtlaması ve bir törende halkın önünde askerlere lideriniz benim demesi üzerine kimse gözü kapalı takip edilmeyi hak etmez diyerek istifasını sunmuş yerine Sartrenin eski silah arkadaşı onunla aynı dönemde Ruanda ve Bosnada bulunan Lecointre yeni Genelkurmay Başkanı olmuştur[7]. Macron bu görev değişikliğini "Cumhurbaşkanı ile aynı vizyonu paylaşmayan Genelkurmay Başkanı değişmeli açıklamasıyla değerlendirmiştir[8].

Turaylıç Yugoslavya sivil savaşında suikasta kurban olan ilk yüksek düzey politikacıdır. Turaylıçın ölümünün üzerinden 25 yıl geçmiş olmasına rağmen konu hala tartışmadan uzak ve üstü kapatılmaya çalışılan bir konudur. Sorumlular cezalandırılmak bir yana kariyerlerine hiçbir müeyyide uygulamadan devam ettiler. Bosna Hersekte BMnin barış gücünün getirdiği barış, tarafsızlığı ve şeffaflığı sorgulanmaya devam etse de bugün Sartrenin o dönem silah arkadaşlarından biri olan Lecointrenin Genel Kurmay Başkanı olduğu bir Fransa var. BM askerlerinin kendi ülkelerini mi, kendilerini mi, yoksa BMyi mi temsil ettiğiyse hala sadece bir akademik tartışmadır ve saha gerçeklerinden uzaktır.

[1] Burns, John F. "Bosnian Muslims Criticize U.N. Over Official's Killing." The New York Times. January 09, 1993. Accessed February 12, 2018. <http://www.nytimes.com/1993/01/10/world/bosnian-muslims-criticize-un-over-official-s-killing.html?pagewanted=all>.

[2] LEONARD DOYLE in London and MICHAEL SHERIDAN in Geneva. "Murder imperils peace talks." The Independent. January 09, 1993. Accessed February 12, 2018. <http://www.independent.co.uk/news/murder-imperils-peace-talks-1477698.html>.

[3] 1993. "From Civil War to assassination." Time 141, no. 3: 18. Academic Search Complete, EBSCOhost (accessed January 2, 2018)

[4] Pejanović, Mirko. Through Bosnian eyes: the political memoir of a Bosnian Serb. West Lafayette, IN: Purdue University Press, 2004.

[5] Burns, John F. "Bosnian Muslims Criticize U.N. Over Official's Killing." The New York Times. January 09, 1993. Accessed February 12, 2018. <http://www.nytimes.com/1993/01/10/world/bosnian-muslims-criticize-un-over-official-s-killing.html?pagewanted=all>.

[6] AFNU | France | Association Française pour les Nations Unies. Accessed February 12, 2018. <https://www.afnu.fr/patrice-sartre>.

[7] Defense.gouv.fr. Accessed February 12, 2018. <http://www.defense.gouv.fr/english/ema/chef-d-etat-major-des-armees/l-etat-major/biographies>.

[8] Fransa Genelkurmay Başkanı Pierre de Villiers, Cumhurbaşkanı Macron ile tartışıp istifa etti - BBC Türkçe." BBC News. July 19, 2017. Accessed February 12, 2018. <http://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-40653963>.

Yazar Hakkında :

Vuslat Nur Şahin Orta Doğu Teknik Uluslararası İlişkiler ana dal ve Kurumsal Finans yan dal programlarından mezundur. Halen Orta Doğu Teknik Üniversitesi Uluslararası İlişkiler'de yüksek lisans öğrencidir.

Atıfta bulunmak için: ŞAHİN, Vuslat Nur. 2026. "BİRLEŞMİŞ MİLLETLER BARIŞ GÜCÜ VE HAKKI TURAYLIÇ CİNAYETİ." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2018 / 14. Şubat 13. Erişim Nisan 07, 2026. <https://avim.org.tr/tr/Yorum/BIRLESMIS-MILLETLER-BARIS-GUCU-VE-HAKKI-TURAYLIC-CINAYETI>

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE

Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax:** +90 (312) 438 50 26

 @avimorgtr

 <https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi>

E-Posta: info@avim.org.tr

<http://avim.org.tr>

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır